

P6_TA-PROV(2006)0026

Czczenia po wyborach i społeczeństwo obywatelskie w Rosji

Rezolucja Parlamentu Europejskiego sprawie sytuacji w Czeczenii po wyborach i społeczeństwa obywatelskiego w Rosji

Parlament Europejski,

- uwzględniając umowę o partnerstwie i współpracy pomiędzy Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, z jednej strony a Federacją Rosyjską, z drugiej, która weszła w życie z dniem 1 grudnia 1997 r.¹,
 - uwzględniając cel UE i Rosji obejmujący wdrożenie czterech „wspólnych przestrzeni” uzgodniony na szczycie UE-Rosja w dniu 10 maja 2005 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 26 maja 2005 r. w sprawie stosunków pomiędzy UE a Rosją²,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie praw człowieka w Rosji i nowej legislacji dotyczącej organizacji pozarządowych³,
 - uwzględniając Europejską Konwencję Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności jej pięć Protokołów,
 - uwzględniając liczne wiarygodne sprawozdania rosyjskich i międzynarodowych organizacji pozarządowych na temat nieustającego gwałcenia praw człowieka w Czeczenii oraz wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach dotyczących Czeczenii,
 - uwzględniając art. 103 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w dniu 29 listopada 2005 r. Prezydencja Brytyjska Unii Europejskiej przyjęła z zadowoleniem wybory parlamentarne, odbywające się w Republice Czeczeńskiej w dniu 27 listopada 2005 r., uznając je za „ważny krok w kierunku szerszej reprezentacji szeregu poglądów czeczeńskiego społeczeństwa”;
- B. mając na uwadze uznanie przez Komisję za „zachęcający” fakt, iż wybory te - pierwsze w Czeczenii w ciągu ośmiu lat - „przebiegły bez większych aktów przemocy”, jednak odmówiła wszelkich komentarzy na temat sprawiedliwości tych wyborów;
- C. mając na uwadze wystosowany do Unii Europejskiej list otwarty działaczy organizacji praw człowieka, podpisany przez Centrum Praw Człowieka „Memorial”, Międzynarodową Helsińską Federację Praw Człowieka, Towarzystwo Przyjaźni Rosyjsko-Czeczeńskiej oraz inne organizacje, w tym paryską Międzynarodową Federacją Praw Człowieka, oskarżający UE o wybielanie rzeczywistości poprzez wydanie pozytywnej oceny wyborów, podkreślając, że „takie oświadczenie nie tylko jest sprzeczne z dowodami zebranymi przez rosyjską i międzynarodową społeczność ochrony praw człowieka (...) ale również kwestionuje zobowiązanie UE do wspierania praw człowieka, demokracji i rządów prawa”;

¹ Dz.U. L 327 z 28.11.1997, str. 3.

² *Teksty przyjęte*, P6_TA(2005)0207.

³ *Teksty przyjęte*, P6_TA(2005)0534.

- D. zwracając uwagę na zakwestionowanie przez „Memorial” oficjalnego wskaźnika frekwencji wyborczej (57%), twierdzącej, że udział społeczeństwa był o wiele niższy, a wyborom towarzyszyły rozpowszechnione akty oszustw i zastraszenia;
- E. mając na uwadze, że w Republice Czecheńskiej, a czasem w sąsiednich regionach północnego Kaukazu, ciągle dochodzi do poważnych pogwałceń praw człowieka: morderstw, przymusowych zniknięć, tortur, uprowadzeń oraz arbitralnych aresztowań;
- F. mając na uwadze przekazanie przez rząd rosyjski wielu ze swych uprawnień odnośnie operacji antyterrorystycznych ze szczebla rosyjskich władz federalnych na władze lokalne, w dążeniu do przekształcenia trwającego już dziesięć lat rosyjsko-czecheńskiego konfliktu w wewnętrzny problem Czechenii, co według ostatniego wspólnego sprawozdania Helsińskiej Federacji, Międzynarodowej Federacji Praw Człowieka, norweskiego Komitetu Helsińskiego oraz „Memorial” doprowadziło do eskalacji brutalizmu walczących stron oraz wszechogarniającego strachu cywilów;
- G. mając na uwadze wzrost w ciągu ostatnich dwóch lat w Czechenii liczby uprowadzeń, przypadków torturowania oraz arbitralnych zabójstw, przypisywanych czecheńskim siłom paramilitarnym;
- H. mając na uwadze, że wiele przypadków przemocy i pogwałceń praw człowieka w Czechenii pozostaje w większości niekaranych, stwarzając atmosferę bezkarności, która rozprzestrzeniła się poza granice Republik Czecheńskiej i Inguskiej na inne regiony północnego Kaukazu, w tym na Północną Osetię, a ostatnio, na Kabardiono-Bałkarię;
- I. mając na uwadze poważne i postępujące pogorszenie demokracji w ostatnich czasach w Rosji, zwłaszcza ze względu na wzmocnienie kontroli rządowej nad głównymi stacjami telewizyjnymi i radiowymi, rozprzestrzenienie się autocenzury w mediach drukowanych, ograniczenie prawa organizowania publicznych demonstracji, pogorszenie klimatu dla działalności organizacji pozarządowych, w tym przypadki nękania obrońców praw człowieka oraz wzmocnienie politycznej kontroli nad wymiarem sprawiedliwości;
- J. podkreślając fakt, że jak dotąd konsultacja UE-Rosja w sprawie praw człowieka nie przyniosła żadnego istotnego postępu w tym obszarze, który powinien stanowić priorytet w stosunkach UE z Rosją;
- K. mając na uwadze, że w dniu 20 grudnia 2005 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok o dopuszczalności skargi w sprawie zniknięcia Rusłana Alikhajiyewa, byłego marszałka sprawiedliwie wybranego parlamentu samozwańczej Czecheńskiej Republiki Iczerii, podczas gdy dochodzenie wszczęte przez prokuraturę czecheńską nie przyniosło żadnych rezultatów, a rząd rosyjski odmówił przekazania materiałów sprawy kryminalnej Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka;
- L. mając na uwadze, że w dniu 13 grudnia 2005 r. Komisja przeznaczyła 6 000 000 EUR na pomoc ofiarom trwającego kryzysu w północnym Kaukazie, którą to decyzją całkowita pomoc UE dla tego regionu na rok 2005 r. osiągnie sumę 26 300 000 EUR, a program ten staje się piątą co do wielkości operacją humanitarną UE w świecie, zaś UE - największym darczyńcą w regionie;
- M. mając na uwadze przyjęcie przez obie izby parlamentu w dniu 23 i 27 grudnia 2005 r. nieznacznie poprawionego projektu ustawy, ograniczającej działalność organizacji

pozarządowych w Rosji, który to tekst wymaga wyłącznie podpisu prezydenta Putina, aby uzyskać moc prawną;

- N. mając na uwadze, że w piśmie z dnia 28 grudnia 2005 r. do ministra spraw zagranicznych Federacji Rosyjskiej, Siergieja Ławrowa, organizacje pozarządowe, w tym „Memorial”, Moskiewska Grupa Helsińska oraz Moskiewskie biuro "For Civil Rights" podkreśliły, że cały szereg aspektów projektu ustawy nadal sprzecznych jest z prawem międzynarodowym, rosyjską konstytucją, rosyjskim kodeksem cywilnym oraz wieloma rosyjskimi ustawami;
- O. mając na uwadze, że swoboda stowarzyszania się jest podstawowym prawem człowieka i posiada ogromne znaczenie w demokratycznym społeczeństwie;
- P. wyrażające swe głębokie zaniepokojenie wzrostem liczby aktów przemocy na tle rasistowskim w Rosji;
- Q. mając na uwadze, że proces Stanisława Dmitrijewskiego, który został oskarżony o opublikowanie w swojej gazecie apelu Asłana Maschadowa o pokój w Czeczenii i któremu w związku z tym grozi kara pięciu lat pozbawienia wolności, został wznowiony w dniu 18 stycznia 2006 r.;
1. ponownie ostro potępia wszelkie akty terroryzmu na terenie Federacji Rosyjskiej, dla których nie może być żadnego usprawiedliwienia;
 2. wyraża głębokie zaniepokojenie, że Rada i Komisja nie zajęły żadnego stanowiska wobec trwającego i poważnego łamania praw człowieka w Republice Czeczenii, mimo że prawa człowieka nadal są łamane na wielką skalę przez obie strony konfliktu oraz w atmosferze niemal całkowitej bezkarności;
 3. nalega, aby Rada i Komisja przyjęły odpowiedzialną postawę wobec najpoważniejszych problemów przestrzegania praw człowieka w najbliższym sąsiedztwie Unii Europejskiej;
 4. nalega, aby Rada i Komisja aktywnie zapobiegały dalszemu łamaniu praw człowieka i zapanowały nad atmosferą bezkarności w Republice Czeczenii, oraz aby naciskały na rosyjskie władze, by podjęto niezbędne środki w celu zapewnienia pełnego przestrzegania w Republice Czeczenii praw, jakie gwarantuje Europejska Konwencja Praw Człowieka, której Rosja jest sygnatariuszem, oraz aby wszyscy, którzy te prawa łamią, stanęli niezwłocznie przed sądem, niezależnie od ich stanowiska i narodowości;
 5. ubolewa, że podczas przygotowań do wyborów parlamentarnych i w czasie ich trwania w Czeczenii zmarnowano okazję przeprowadzenia prawdziwie politycznego i demokratycznego procesu angażującego wszystkie sektory czeczeńskiego społeczeństwa;
 6. potwierdza swoje pełne poparcie dla integralności terytorialnej Federacji Rosyjskiej, zaznacza jednak, że konflikt w Czeczenii nie może zostać rozwiązany przy użyciu wojska oraz wzywa do rozpoczęcia prawdziwego procesu pokojowego mającego na celu wynegocjowanie politycznego rozwiązania opartego na dialogu między wszystkimi demokratycznymi uczestnikami społeczeństwa czeczeńskiego;
 7. wzywa władze rosyjskie do zakończenia obecnego stanu bezkarności, likwidacji grup paramilitarnych, powstrzymania działań sił bezpieczeństwa i podporządkowania wojska kontroli cywilnej;

8. wzywa Radę i Państwa Członkowskie do systematycznego poruszania problemu Czechenii na spotkaniach politycznych, podczas dialogu na temat praw człowieka i na innych spotkaniach z władzami Federacji Rosyjskiej w celu zagwarantowania, że sprawa ta nie umyka międzynarodowej uwadze i zainteresowaniu;
9. wzywa do nasilenia konsultacji UE-Rosja w kwestii praw człowieka, tak aby stały się bardziej skuteczne, tam gdzie to właściwe otwarte dla organizacji pozarządowych, skoncentrowane na konkretnych wynikach, z myślą o wzmocnieniu tego elementu w nowym porozumieniu o partnerstwie i współpracy, które ma być negocjowane w najbliższej przyszłości;
10. wzywa Radę i urzędującą Prezydencję do poczynienia w przyszłości wysiłków w celu udzielenia Rosji pomocy w znalezieniu pokojowego rozwiązania konfliktu - w tym oferując mediację UE; podkreśla, że UE musi przemawiać jednym głosem i trzymać się uzgodnionego we WPZiB stanowiska w sprawie Rosji;
11. wzywa Dumę rosyjską do powołania komisji śledczej badającej zaniedbania ze strony organów ścigania w Republice Czechenii, które nie postawiły przed sądem sprawców poważnego łamania praw człowieka, udokumentowanego przez liczne organizacje praw człowieka; przypomina, że jak dotąd tylko kilka przypadków znalazło się w sądzie, oraz że większość spraw została zawieszona, przeniesiona lub oddalona;
12. podkreśla, że szczególny nacisk należy położyć na dochodzenia w sprawie przestępstw popełnionych wobec działaczy praw człowieka, adwokatów, prokuratorów, sędziów i aplikantów w Europejskim Trybunale Praw Człowieka i członków ich rodzin;
13. wzywa, w związku z tym, władze rosyjskie do ponownego wszczęcia dochodzenia w sprawie przestępstw popełnionych przez generała majora Władimira Szamanowa i generała majora Jakowa Nedobitko, którzy powinni zostać osądzeni i zawieszeni w obowiązkach na czas dochodzenia, jako uznani przez trybunał w Strasburgu za odpowiedzialnych za masowe bombardowania czecheńskich cywilów w Katyr-Jurt w lutym 2000 r.;
14. wzywa Państwa Członkowskie do wsparcia, zgodnie z prawem międzynarodowym i na podstawie istniejących precedensów oraz za zgodą Rosji, utworzenia mieszanego międzynarodowego trybunału *ad hoc* dla Czechenii w celu osądzenia sprawców zbrodni wojennych i zbrodni przeciw ludzkości popełnionych w Republice Czechenii, jeżeli nadal dominować będzie atmosfera bezkarności;
15. wzywa władze rosyjskie do rewizji ustawy w sprawie terroryzmu z 1998 r. w celu dostosowania jej do standardów Rady Europy, zwłaszcza w odniesieniu do uprawnień i odpowiedzialności osób, które stosują działania antyterrorystyczne;
16. wzywa Komisję do zbadania czy pomoc humanitarna jaką dostarcza regionowi północnego Kaukazu faktycznie dotarła do osób jej potrzebujących oraz do oceny skuteczności tej pomocy;
17. jest zaniepokojony raportami o szykanach administracyjnych i sądowych wobec niektórych organizacji pozarządowych działających w Czechenii, co wydaje się być częścią szerszej zakrojonego procesu ograniczania wolności słowa i zrzeszania się w Federacji Rosyjskiej, oraz nalega na władze rosyjskie, aby zaprzestały tych szykan;

18. podkreśla, że zarówno proces demokratyzacji jak i walka z bezkarnością w Republice Czechenii odczują pozytywne skutki działalności niezależnych organizacji praw człowieka, oraz wzywa Rosję do umożliwienia niezależnym mediom, międzynarodowym i krajowym organizacjom humanitarnym oraz obserwatorom uzyskania swobodnego wjazdu do Czechenii, a także do zapewnienia im, na ile to możliwe, bezpiecznych warunków pracy;
19. wzywa do wycofania wszystkich zarzutów przeciw Stanisławowi Dmitrijewskiemu oraz apeluje do władz rosyjskich o poszanowanie wolności środków przekazu i dziennikarzy;
20. ubolewa, że ustawa wzmacniająca kontrolę rządu na organizacjami pozarządowymi w Rosji została łatwo zaakceptowana przez obie izby parlamentu oraz że zignorowano pełne uwzględnienie zaleceń Rady Europy zawartych w jej tymczasowej opinii w tej kwestii; ma nadzieję, że prezydent Putin, zanim podpisze ustawę, może jeszcze zagwarantować, że będzie w pełni zgodna z zaleceniami Rady Europy oraz wyraźnie nakierowana na chronienie działaczy organizacji pozarządowych przed szykanami w Rosji;
21. wzywa, w związku z tym, Radę i Komisję do poczynienia wszelkich możliwych wysiłków w celu wsparcia rozwoju i konsolidacji silnego, aktywnego, niezależnego i prawdziwego społeczeństwa obywatelskiego w Rosji, jako podstawowego i niezbędnego elementu dobrze działającej demokracji;
22. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządowi i parlamentowi Państw Członkowskich, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej oraz Radzie Europy.